

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ Του οργανισμού της ΕΕ για τα ναρκωτικά, Λισαβόνα

ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΙ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

Η ετεροφυλόφιλη μετάδοση του AIDS αποκτά προβάδισμα στην εμφάνιση νέων κρουσμάτων έναντι της ενέσιμης χρήσης ναρκωτικών

(24.11.2005 ΛΙΣΑΒΟΝΑ) Η πιο συνήθης αιτία εμφάνισης νέων κρουσμάτων AIDS είναι πλέον οι ετεροφυλόφιλες επαφές και όχι η ενέσιμη χρήση ναρκωτικών, όπως προειδοποιεί σήμερα ο **ευρωπαϊκός οργανισμός για τα ναρκωτικά (ΕΚΠΝΤ)** στην **Ετήσια έκθεση του 2005 για την κατάσταση του προβλήματος των ναρκωτικών στην Ευρώπη**, που παρουσιάζεται στις Βρυξέλλες. Ενώ μέχρι το 2001, η πλειονότητα των νέων κρουσμάτων AIDS στην **ΕΕ** μπορούσε να αποδοθεί στην ενέσιμη χρήση ναρκωτικών, τα τελευταία στοιχεία αποκαλύπτουν ότι η αύξηση των κρουσμάτων οφείλεται στην ετεροφυλόφιλη μετάδοση ⁽¹⁾.

Σύμφωνα με το **ΕΚΠΝΤ** ⁽²⁾, ένας σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει σε αυτό είναι η βελτίωση της πρόσβασης των χρηστών ενέσιμων ναρκωτικών (XEN) που είναι φορείς του ιού HIV σε υψηλής δραστηριότητας αντιρετροϊκή θεραπεία (HAART)*. Άνω του 75% όσων χρειάζονται HAART έχουν πλέον πρόσβαση στη θεραπεία αυτή στο μεγαλύτερο μέρος της **Δυτικής Ευρώπης**, μολονότι στα **κράτη της Βαλτικής** η διαθεσιμότητα παραμένει χαμηλή. Στη **Λεττονία**, για παράδειγμα, στους XEN που έχουν ήδη προσβληθεί από τον ιό HIV, τα κρούσματα του AIDS αυξήθηκαν σημαντικά τα τελευταία χρόνια, γεγονός που υποδηλώνει την ανάγκη βελτίωσης της πρόσβασης στη HAART ⁽³⁾.

Σύμφωνα με το **ΕΚΠΝΤ**, η βελτιωμένη πρόσβαση των XEN σε υπηρεσίες θεραπείας και μείωσης της βλάβης, καθώς και η μείωση της ενέσιμης χρήσης ναρκωτικών σε ορισμένες χώρες έχουν αρχίσει πλέον να έχουν αντίκτυπο όσον αφορά τα ποσοστά μετάδοσης του ιού HIV λόγω χρήσης ναρκωτικών στην Ευρώπη.

Χαμηλός επιπολασμός του ιού HIV στους XEN, υψηλά παραμένουν τα ποσοστά μόλυνσης από ηπατίτιδα

Ο επιπολασμός της λοίμωξης HIV στους XEN παραμένει χαμηλός στα περισσότερα **κράτη μέλη της ΕΕ** και στις **υποψήφιες χώρες**. Τα ποσοστά μόλυνσης των XEN κυμαίνονται γύρω στο 1%, ή και λιγότερο, στην **Τσεχική Δημοκρατία**, την **Ελλάδα**, την **Ουγγαρία**, τη **Σλοβενία**, τη **Σλοβακία**, τη **Φινλανδία**, το **Ηνωμένο Βασίλειο**, τη **Βουλγαρία** και τη **Ρουμανία** και κάτω του 5% στη **Γερμανία**, τη **Λιθουανία** και το **Λουξεμβούργο** (2001–2004).

Ωστόσο, υψηλότερες εκτιμήσεις (περίπου 10% ή και περισσότερο) αναφέρονται στην **Εσθονία**, την **Ισπανία**, τη **Γαλλία**, την **Ιταλία**, τη **Λεττονία**, τις **Κάτω Χώρες**, την **Πολωνία** και την **Πορτογαλία**. Όμως, όπως αναφέρεται στην έκθεση, τα ποσοστά των νέο διαγνωσθέντων κρουσμάτων HIV στους XEN στην **Εσθονία** και τη **Λεττονία** έχουν πλέον μειωθεί δραστικά, γεγονός που υποδηλώνει ότι η πρόσφατη επιδημία στις δύο αυτές χώρες ίσως έχει ήδη κορυφωθεί.

Τα νέα είναι λιγότερο ενθαρρυντικά όσον αφορά την ηπατίτιδα Β και C, που είναι σημαντικές αιτίες ασθενειών στους XEN στην Ευρώπη. Μεγάλο μέρος των XEN μολύνεται με τον ιό της ηπατίτιδας Β (HBV) ή της ηπατίτιδας C (HCV) λίγα χρόνια μετά την έναρξη της ενέσιμης χρήσης. Μελέτες σε αρκετές χώρες – **Βέλγιο**, **Εσθονία**, **Ελλάδα**, **Ιταλία**, **Πολωνία**, **Πορτογαλία** και **Νορβηγία** – εξακολουθούν να διαπιστώνουν ποσοστά μόλυνσης με HCV άνω του 60% στους XEN (2002–2004).

Είκοσι τέσσερα **κράτη μέλη της ΕΕ** (εκτός από την Κύπρο), καθώς και η **Νορβηγία**, η **Βουλγαρία** και η **Ρουμανία**, παρέχουν πλέον αποστειρωμένα σύνεργα ενέσιμης χρήσης μέσω προγραμμάτων ανταλλαγής βελόνων και συρίγγων στους ΧΕΝ. Μολονότι ο βαθμός της παροχής ποικίλλει, σε πολλές χώρες η κάλυψη είναι σημαντική. Σύμφωνα με στοιχεία μελετών, τα προγράμματα ανταλλαγής βελόνων και συρίγγων μπορούν να είναι αποτελεσματικά στην πρόληψη λοιμωδών νοσημάτων ενώ συμβάλουν σημαντικά στο να έρχονται δυσπρόσιτες ομάδες χρηστών σε επαφή με τις υγειονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες.

Έως 2 εκατομμύρια οι προβληματικοί χρήστες ναρκωτικών στην ΕΕ **

Το **ΕΚΠΝΤ** εκτιμά ότι υπάρχουν μεταξύ 1,2 και 2,1 εκατομμύρια προβληματικοί χρήστες ναρκωτικών στη διευρυμένη **ΕΕ** σήμερα, από τους οποίους μεταξύ 850.000 και 1,3 εκατομμύρια είναι πιθανό να κάνουν ενέσιμη χρήση ναρκωτικών.

Οι εκτιμήσεις σχετικά με την επικράτηση από τα μέσα και τα τέλη της δεκαετίας του 1990 δείχνουν κάποια αύξηση του αριθμού των προβληματικών χρηστών ναρκωτικών στη **Δανία**, την **Αυστρία**, τη **Φινλανδία**, τη **Σουηδία** και τη **Νορβηγία**, ενώ στην **Τσεχική Δημοκρατία**, τη **Γερμανία**, την **Ελλάδα** και την **Ιρλανδία** παρατηρείται σταθεροποίηση ή μείωση. Στις υπόλοιπες χώρες δεν μπορούν να εξαχθούν σαφή συμπεράσματα για τις τάσεις από τα διαθέσιμα δεδομένα.

Τα δεδομένα που προέρχονται από κέντρα θεραπείας και από την παρακολούθηση των θανάτων που οφείλονται στα ναρκωτικά δείχνουν ότι ο αριθμός των νέων χρηστών ηρωίνης ενδέχεται να έχει μειωθεί στο σύνολο της Ευρώπης, ενώ είχε κορυφωθεί στις περισσότερες χώρες στις αρχές της δεκαετίας του 1990.

Τα ποσοστά ενέσιμης χρήσης σε χρήστες ηρωίνης που υποβάλλονται σε θεραπεία μειώθηκαν επίσης σε αρκετές **χώρες της ΕΕ** – **Δανία**, **Ελλάδα**, **Ισπανία**, **Γαλλία**, **Ιταλία** και **Ηνωμένο Βασίλειο** – όπου λιγότερο από το 50% των νέων χρηστών οπιούχων που εισάγονται σε εξειδικευμένα κέντρα θεραπείας αναφέρουν ότι κάνουν ενέσιμη χρήση. Τα ποσοστά είναι χαμηλά στην **Ισπανία**, τις **Κάτω Χώρες** και την **Πορτογαλία** (κάτω του 30%). Ορισμένες αξιοσημείωτες εξαιρέσεις είναι η **Φινλανδία** και αρκετά **νέα κράτη μέλη της ΕΕ**, όπου η ενέσιμη χρήση παραμένει ο κύριος τρόπος λήψης της ουσίας μεταξύ των χρηστών ηρωίνης.

Σύμφωνα με το **ΕΚΠΝΤ**, υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι τα προβλήματα των ναρκωτικών στην Ευρώπη έχουν διαφοροποιηθεί τα τελευταία χρόνια, καθώς όσοι βρίσκονται σε θεραπεία σήμερα είναι πιο πιθανό να αναφέρουν προβλήματα χρήσης κοκαΐνης (συμπεριλαμβανομένου του κρακ) και κάνναβης ή χρήσης περισσότερων ουσιών (πολλαπλή χρήση ναρκωτικών) (βλ. δελτίο Τύπου αριθ. 9).

Η υπερβολική δόση παραμένει η κύρια αιτία θανάτου των χρηστών οπιούχων, όμως οι αριθμοί των νεαρών θυμάτων μειώνονται

Η υπερβολική δόση (overdose) εξακολουθεί να είναι η κύρια αιτία θανάτου των χρηστών οπιούχων στην ΕΕ, σύμφωνα με την έκθεση, και μία από τις κύριες αιτίες θανάτου των νέων στην Ευρώπη. Όμως, στις περισσότερες **χώρες της ΕΕ των 15** – εκτός από τη **Φινλανδία** και τη **Σουηδία** – και εκτός από τη **Νορβηγία**, το ποσοστό θανάτων από υπερβολική δόση ατόμων ηλικίας κάτω των 25 ετών είναι μικρότερο σήμερα σε σχέση με πριν από μια δεκαετία, γεγονός που υποδηλώνει μείωση της έναρξης χρήσης από νεαρά άτομα και μείωση του αριθμού νεαρών χρηστών ενέσιμων ναρκωτικών. Αντίστοιχα, στις περισσότερες **χώρες της ΕΕ των 15**, η μέση ηλικία των θυμάτων από υπερδοσολογία έχει αυξηθεί από το 1990.

Η εικόνα είναι διαφορετική στα **νέα κράτη μέλη της ΕΕ** και στις **υποψήφιες χώρες** που αναφέρουν στοιχεία, όπου οι θάνατοι ατόμων ηλικίας κάτω των 25 αυξήθηκαν σημαντικά από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 έως το 2002. Οι χαμηλότερες μέσες ηλικίες των θυμάτων υπερβολικής δόσης καταγράφονται στη **Ρουμανία** (22,4 έτη), την **Εσθονία** (24 έτη), τη **Λεττονία** (29 έτη) και τη **Λιθουανία** (29,3 έτη). Ο αριθμός των θανάτων από υπερβολική δόση έχει σταθεροποιηθεί πλέον στην **Τσεχική Δημοκρατία**, τη **Λεττονία**, την **Ουγγαρία** και τη **Βουλγαρία**.

Στο σύνολο της **ΕΕ**, οι θάνατοι που οφείλονται στα ναρκωτικά παραμένουν σε ιστορικά υψηλά επίπεδα, σύμφωνα με την έκθεση, υπάρχουν όμως ενδείξεις ότι ίσως ήδη να έχουν κορυφωθεί. Ύστερα από μια αύξηση

40% μεταξύ 1990 και 2000 (**ΕΕ των 15**), πολλές χώρες αναφέρουν πλέον πτώση σε μεγέθη παρόμοια με αυτά που παρατηρούνταν στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Αυτή η θετική τάση ενδέχεται να οφείλεται στη σταθεροποίηση ή τη μείωση του αριθμού των χρηστών οπιούχων, στη μείωση της χρήσης ενέσιμων ναρκωτικών σε ορισμένες χώρες και στην καλύτερη παροχή θεραπείας.

Ο συνολικός αριθμός των αναφερθέντων θανάτων που οφείλονται στα ναρκωτικά στις **χώρες της ΕΕ των 15** και τη **Νορβηγία** μειώθηκε από 8.394 το 2001 σε 7.122 περιπτώσεις το 2002, δηλαδή μείωση κατά 15%, μολονότι υπάρχουν ορισμένες ενδείξεις ότι αυτή η σαφής πτώση ενδέχεται πλέον να σταθεροποιείται ⁽⁴⁾.

Σημειώσεις

* HAART: Θεραπεία για τη μόλυνση από τον ιό επίκτητης ανοσολογικής ανεπάρκειας (HIV), η οποία χρησιμοποιεί ένα συνδυασμό διαφόρων αντιρετροϊκών φαρμάκων. Τα φάρμακα αναστέλλουν την ικανότητα του ιού να πολλαπλασιάζεται στον οργανισμό και επιβραδύνουν την εξέλιξη του AIDS.

** Ο λειτουργικός ορισμός του ΕΚΠΝΤ για την προβληματική χρήση ναρκωτικών είναι «η ενέσιμη χρήση ναρκωτικών ή η μακροχρόνια/συστηματική χρήση οπιούχων, κοκαΐνης ή/και αμφεταμινών».

⁽¹⁾ Βλέπε Δελτίο στατιστικών στοιχείων 2005 – Διάγραμμα INF-2 – <http://www.stats05.emcdda.eu.int>

⁽²⁾ Στοιχεία που βασίζονται σε κοινή εργασία με το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Επιδημιολογική Παρακολούθηση του AIDS (EuroHIV) και το Περιφερειακό Γραφείο Ευρώπης της ΠΟΥ.

⁽³⁾ Βλέπε Δελτίο στατιστικών στοιχείων 2005 – Διάγραμμα INF-1 – <http://www.stats05.emcdda.eu.int>

⁽⁴⁾ Βλέπε Δελτίο στατιστικών στοιχείων 2005 – Διάγραμμα DRD-G8 – <http://www.stats05.emcdda.eu.int> (Δεν ανέφεραν στοιχεία και οι 15 χώρες).